

828 – salzburský arcibiskup Adalrák posvätil kniežaťu Pribinovi kostol v Nitre (1185. výročie)

863 – príchod vierozvestcov Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu (1150. výročie)

máj 1518 – heidelberská dišputa, Martin Luther káže o teológii kríža – každý má niesť svoje bremeno podľa príkladu Pána Ježiša Krista, odmieta scholastický koncept teológie slávy (495. výročie)

okolo r. 1578 – v nemeckom Grossenheine sa narodil Peter Zabler, evanjelický kňaz, senior a superintendent, účastník žilinskej synody a predsedajúci synôd v Prešove, Sabinove, Spišskom Podhradí, Levoči a Košiciach, spoluzakladateľ evanjelickej cirkevnej organizácie na východnom Slovensku a jej najvyšší predstaviteľ v prvej polovici 17. storočia (435. výročie)

1583 – narodil sa Krištof Turzo, spišský a šarišský župan, kráľovský komorník, zvolávateľ a organizátor synody predtiských evanjelikov v Spišskom Podhradí (1614), ktorá položila základy evanjelickej cirkevnej organizácie na východnom Slovensku (430. výročie)

1583 – v Prievidzi sa narodil Ján Krman starší, učiteľ, evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ, rektor škôl v Prievidzi a vo Zvolene, autor latinskej príležitostnej poézie svetského rázu a latinskej a slovenskej náboženskej prózy, počas rekatolizačných excesov perzekvovaný (430. výročie)

1593 – v Beckove sa narodil Michal Sinapius-Horčíčka, evanjelický kňaz, turčiansky senior, náboženský spisovateľ, autor filozofických dišpút a príležitostných veršov, prekladateľ; **zomrel 13. 10. 1653 v Sučanoch** (420. a 360. výročie)

1593 – narodil sa Gašpar Ilešházi, dedičný liptovský a trenčiansky župan, oravský župan a prvý riaditeľ Oravského komposesorátu, kráľovský radca, ochranca práv evanjelikov v Uhorsku a českých náboženských exulantov, mecén evanjelických škôl v Bánovciach nad Bebravou, Trenčíne a Ružomberku; **zomrel v Trenčíne 11. 4. 1648** (420. a 365. výročie)

1608 – bratislavský snem uzákonil rovnoprávnosť rímskokatolíckeho, evanjelického a. v. a kalvínskeho vierovyznania v Uhorsku, týmto a ďalšími legislatívnymi ustanoveniami sa vytvorili podmienky pre budovanie nezávislej ev. a. v. cirkevnej organizácie v krajine, naplnením tohto procesu boli konštitutívne synody v Žiline (1610) a Spišskom Podhradí (1614) – (405. výročie)

1608 – martinská synoda na podnet Eliáša Lániho prijala Formulu a Knihu svornosti, čím sa zavŕšil proces vieroučného formovania evanjelickej cirkvi a uzavrela sa jedna z kapitol teologického zápasu s prúdmi a vplyvmi cudzími evanjelicko-luteránskej ortodoxii (405. výročie)

1618 – v Háji sa narodil Dávid Láni, evanjelický kňaz, superintendent banského okolia, teológ, pedagóg, autor náboženských a teologických dišpút a polemík, modlitieb a agendy zachovanej v rukopise, obranca cirkvi pred rekatolizačnými tendenciami (395. výročie)

1623 – v Oravskom Podzámku zomrel Daniel Paulini, evanjelický kňaz, rektor školy v Bánovciach nad Bebravou, dvorný kazateľ Alžbety Czoborovej, autor teologických a filozofických dišpút (390. výročie)

1623 – zomrel Joachim Leibicer, evanjelický kňaz, kantor, učiteľ, autor rukopisnej kroniky, zachytávajúcej dejiny Spiša od r. 1241; po jeho smrti v jej písaní pokračoval syn Izrael (390. výročie)

asi r. 1633 – narodil sa Ján Vibeg, evanjelický kňaz, veršovník, autor modlitieb, obnoviteľ nemeckého ev. a. v. cirkevného zboru v Bratislave po sneme v Šoproni r. 1681 (380. výročie)

asi r. 1633 – v Nitrianskej Strede sa narodil Ján Kromholc, evanjelický kňaz, malohontský senior, autor duchovných piesní (380. výročie)

okolo r. 1633 – v Žiline sa narodil Eliáš Ladiver mladší, evanjelický kňaz, pedagóg a filozof, rektor gymnázia v Sibiu, profesor a rektor prešovského kolégia, autor moderných školských poriadkov, učebníc, reprezentant evanjelicko-luteránskej ortodoxie (380. výročie)

1648 – v Spišských Vlachoch sa narodil Ján Simonides, evanjelický kňaz, teológ a náboženský spisovateľ, zvolenský konsenior, galejník a náboženský exulant, autor teologických dišpút, cenného historicko-dokumentárneho svedectva o okolnostiach mimoriadneho bratislavského súdu, zaobchádzaní s väznenými evanjelickými kňazmi a podmienkach galejného otroctva, i rozsiahleho katechizmu, zavrhnutého ružomerskou synodou; **zomrel 7. 5. 1708 v Banskej Bystrici** (365. a 305. výročie)

1653 – v Ružomberku zomrel Juraj Mikuláš Paršic, pedagóg, rektor evanjelických škôl na severozápade a severe Slovenska, autor filozofickej rozpravy *Bellum philosophicum* (1620) – (360. výročie)

1678 – letným ťažením malkotentov, pri ktorom oddiely povstalcov ovládli východné Slovensko, horné Považie a Ponitrie, stredoslovenské banské mestá a veľkú časť Pohronia, sa začalo stavovské povstanie Imricha Tóköliho. Jednou z rozhodujúcich príčin povstania bol náboženský útlak protestantov zo strany habsburského dvora a katolíckej cirkvi (335. výročie)

1678 – v Hnúšti-Likieri sa narodil Ján Lovčáni, evanjelický kňaz, notár a senior Novohradského bratstva, autor duchovných piesní v Tranovského kancionáli (335. výročie)

1693 – v Neusalze-Spremburgu (dnes Nemecko) zomrel Štefan Pilárik najstarší, evanjelický kňaz, spisovateľ, autor autobiografických prác, verne vykresľujúcich život v tureckom zajatí i obdobie náboženského prenasledovania a krutosti vojen s Osmanskou ríšou (320. výročie)

1703 – začalo stavovské povstanie Františka II. Rákociho, posledné z radu veľkých konfliktov 17. a začiatku 18. storočia, v ktorom evanjelici z územia Slovenska pozdvihli zbraň na obranu svojich práv (310. výročie)

okolo r. 1708 – vo Vrbovciach zomrel Michal Láni, evanjelický kňaz, náboženský spisovateľ a exulant, autor duchovných piesní, vydavateľ a zostavovateľ kancionálu, prekladateľ náboženských prác z nemeckého jazyka, včelár a ovocinár (305. výročie)

1718 – vystáhovalci z juhu stredného Slovenska (Hontu, Novohradu a Gemera) založili cirkevný zbor v Békešskej Čabe, prvý na území dnešného Maďarska, v tom istom roku postavili malý kostol, prvým zborovým farárom sa stal Samuel Burian (295. výročie); v dôsledku tzv. druhého sťahovania slovenských kolonistov došlo k vzniku evanjelických cirkevných zborov v Poľnom Berinčoku (Mezőberény) r. 1723 a v Pitvároši r. 1733 (290. a 280. výročie)

1743 – zomrel Pavol Príleský, zeman, obhajca práv evanjelikov v časoch rekatolizácie, člen evanjelickej delegácie ku Karolovi III. r. 1721, účastník ružomerskej synody v r. 1707, excelentný právnik 1. polovice 18. storočia (270. výročie)

1803 – vystáhovalci zo Slovenského Komlóša založili v Nadlaku prvý evanjelický cirkevný zbor na území neskoršieho Rumunska; prvým farárom sa stal Ján Keblovský (210. výročie)

1808 – v Necpaloch bola založená Schola nationalis senioralis hungarica, seniorálny výchovný ústav, presťahovaný r. 1834 do Martina; zanikol r. 1850 (205. výročie)

1863 – Jozef Miloslav Hurban začal vydávať Cirkevní listy a spolu s Josefom Růžičkom pripravil pri príležitosti milénia slovanských vierozvestcov Konštantína a Metoda do tlače jubilejné vydanie Kralickej Biblie (150. výročie)

1873 – v Prešove bol založený Evanjelický a. v. učiteľský ústav, ktorý pripravoval pedagógov pre ľudové školy (140. výročie)

1878 – v rakúskom Gmundene zomrel Karol August Raabe, evanjelický kňaz, bratislavský senior, autor príležitostnej poézie (135. výročie)

1878 – v Skalici začala vychádzať *Korouhev na Sionu*, časopis pastorálnej konferencie Nitrianskeho seniorátu, pod redakčným vedením Michala Boora a Jána Lešku; periodikum nadobudlo celocirkevný význam a prinášalo spravodajstvo o dianí v cirkvi, homiletické a historické materiály, biografie, duchovnú poéziu a teologické články a úvahy; dočasne vyplnilo vákuum v medziobdobí vydávania Hurbanových a Janoškových *Cirkevných listov*; **zanikol r. 1883** (135. a 130. výročie)

1883 – generálny konvent Uhorskej ev. a. v. cirkvi v Budapešti rozhodol o zriadení Teologickej akadémie kolégia ev. a. v. Potiského dištriktu v Prešove so 4-ročnou dobou štúdia, ktorá nahrádzala dovtedajší Teologický ústav prešovského kolégia s dĺžkou štúdia 3 roky (130. výročie)

1883 – v pensylvánskom Freelande bol založený prvý cirkevný zbor slovenských evanjelikov v USA – Cirkev sv. Petra a Pavla (130. výročie)

1893 – budapeštianska synoda kodifikovala v cirkevnej ústave synodálno-presbyteriálny charakter zriadenia ev. a. v. cirkvi, t. j. zásadu pôvodu všetkej moci v cirkvi od veriacich, ktorá sa demokraticky uplatňuje prostredníctvom konventov na jednotlivých stupňoch cirkevného zriadenia; uvedený princíp recipovali aj slovenské cirkevné ústavy z r. 1922, 1951 a 1993; zároveň prijala *zákon o upomernení dištriktov*, ktorým v záujme maďarizačných cieľov rozdelila územie Preddunajského dištriktu, jediného so slovenskou väčšinou (120. výročie)

1893 – začala vychádzať *Stráž na Sione*, vnútromisijný časopis slovenských evanjelikov tlačový orgán ev. a. v. sirotinca v Modre, jeho zakladateľom bol Pavel Peter Zoch; periodikum vychádzalo až do r. 1950, r. 1943 úrady nakrátko jeho vydávanie zastavili z dôvodu uverejnenia výzvy generálneho konventu na ukončenie vojny (120. výročie)

1903 – v slovenskom cirkevnom zbore v Cinkote (dnes Maďarsko) vznikol evanjelický sirotinec (110. výročie)

1913 – v Zemianskom Lieskovom sa narodil Ondrej Rybár, evanjelický kňaz, publicista v cirkevnej tlači, dramatik a prekladateľ (100. výročie)

1913 – v Cíferi sa narodil Ľudevít Kováč, evanjelický kňaz, nitriansky senior, náboženský spisovateľ, autor modlitieb, počas II. svetovej vojny väznený, perzekvovaný v 50. rokoch (100. výročie)

1923 – Spolok evanjelických kňazov na Slovensku založil Podporný fond, finančnú základinu, ktorá mala slúžiť na vyrovnanie plátov duchovných v chudobnejších cirkevných zborech, fond zanikol r. 1949, na jeho prostriedky prispievali kňazi a cirkevné zbory (90. výročie)

1928 – v Rakši sa narodil Ján Štancel, evanjelický kňaz, teológ, pedagóg SEBF v Bratislave a vedúci Katedry praktickej teológie, šéfredaktor *Cirkevných listov* a výkonný redaktor *Služby slova* (85. výročie)

1928 – vo Windsdore vznikol prvý slovenský evanjelický cirkevný zbor na území Kanady (85. výročie)

1933 – v Prešove začal vychádzať vnútromisijný časopis evanjelikov Východného dištriktu *Evanjelický východ*, jeho redaktorom bol Oskar Černák, dištriktuálny farár; na jeho tradíciu nadviazalo rovnomenné periodikum vydávané od r. 1996 Biskupským úradom VD ECAV (80. výročie)

1933 – v cirkevných časopisoch bol publikovaný leták Spolku slovenskej evanjelickej diakonie *Služba lásky*, ktorý sa stal predchodcom periodika, pravidelne vychádzajúceho od r.1936 (80. výročie)

1938 – zjazd evanjelickej mládeže v Brezovej pod Bradlom (75. výročie)

1948 – v Amsterdame bola založená Svetová rada cirkví, ekumenické spoločenstvo, ktorého cieľom je zjednotenie kresťanov, zakladajúcim členom bola aj slovenská evanjelická cirkev (65. výročie)

1968 – v Peroi (USA) zomrel Ján Nosko, evanjelický kňaz, filozof, polyglot, autor *Filozofie škandinávskych mysliteľov* (45. výročie)

1968 – v Bratislave zomrel Jozef Janiš, evanjelický kňaz, banátsky senior, spoluautor cirkevnej ústavy evanjelickej a. v. cirkvi v Juhoslávii, správca evanjelického sirotinca a zakladateľ mužského speváckeho zboru v Kovačici, profesor evanjelického gymnázia v Spišskej Novej Vsi (45. výročie)

1973 – bola uzavretá Leuenberská konkordia medzi evanjelickými a. v., reformovanými, unionistickými, metodistickými a inými cirkvami vzišlými z Lutherovej reformácie, ktorej obsahom je okrem iného vzájomné uznanie a povolenie pristupovať k Večeri Pánovej prisluhovanej duchovnými členskými cirkvami konkordie; jej predobrazom v našich cirkevných podmienkach bola **veľkogerežská zmluva z r. 1833 (40. výročie)**

1973 – na Myjave zomrel Pavel Lacko, evanjelický kňaz, organizátor osvetovej a charitatívnej činnosti, autor práce o dejinách myjavských evanjelikov a spoluzakladateľ časopisu *Dedičstvo Krmanovo*, spolu s J. Bradáčom a J. Cibulkom vybudovali na Myjave sirotinec, osvetovú školu pre ženy a spolok starostlivosti o mládež (40. výročie)

1993 – vzniklo Slovenské evanjelizačné stredisko pre masmédiá; jeho prvou riaditeľkou sa stala Viola Fronková (20. výročie)

1993 – začala vychádzať ročenka Modlitebného spoločenstva ECAV *Tesnou bránou*, ktorá nadviazala na staršiu tradíciu prerušenú obdobím socializmu (20. výročie)

1998 – bolo založené Evanjelicke informačné stredisko, zariadenie GBÚ, ktorého úlohou bola prezentácia súčasného diania i histórie ECAV v printových i elektronických médiách; jeho vedúcim sa stal Ján Gondol (15. výročie)

1998 – prvé celoslovenské stretnutie evanjelickej inteligencie v Liptovskom Mikuláši, organizované Spoločnosťou pre Tvorbu T (15. výročie)

1998 – v Bratislave zomrel Ondrej Žiak, evanjelický kňaz, vysokoškolský pedagóg, učiteľ cirkevných dejín na SEBF v Bratislave, administrátor časopisu *Služba*, vydávaného Štúrovou evanjelickou spoločnosťou, autor práce o živote a diele biskupa Jura Janošku a dejín evanjelickej cirkvi na Slovensku v období od Protestantského patentu po r. 1960 zachovaných v rukopise (15. výročie)

1998 – Transcius začal vydávať mesačník *Nová dúha*, časopis pre náboženskú výchovu detí; prvým šéfredaktorom sa stal Karel Ilja Dvořák (15. výročie)

1998 – bol založený SEM-TEXT, časopis Spoločenstva evanjelickej mládeže (15. výročie)